

Θεολογικά Χρονικά

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Βέλγιο

Τὸ Katholieke Universiteit Leuven διοργάνωσε στὸ διάστημα 2 ἕως 3 Ἀπριλίου συνέδριο μὲ θέμα τὴν ψηφιακὴ ἐπεξεργασία χειρογράφων τῆς ἀρχαιότητος καὶ τοῦ Μεσαίωνα καὶ μὲ τὸν τίτλο «Methods and means for digital analysis of classical and medieval texts and manuscripts». Εἰδικοί στὴν παλαιογραφία καὶ στὴν ψηφιοποίηση τῶν χειρογράφων παρουσίασαν τεχνικὲς μελέτης καὶ ἐπεξεργασίας τῶν χειρογράφων, καθὼς καὶ ψηφιοποίησής τους (καταλογογράφηση, γενεαλογία χειρογράφων, παράδοση χειρογράφων, χρονολόγηση, διακειμενικὴ ἀνάλυση κ.ά.).

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Γερμανία

Στις 20 καὶ 21 Ἀπριλίου ἡ Γερμανικὴ Ἐταιρεία γιὰ τὴν Φιλοσοφία τῆς Θρησκείας σὲ συνεργασία μὲ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἀμβούργου πραγματοποίησε τὴν τρίτη συνάντησή της μὲ τὸν τίτλο «Wahrheit als Problem der Religion». Οἱ ὁμιλητές, καθηγητές τῆς Συστηματικῆς Θεολογίας ἀπὸ διάφορα πανεπιστήμια τῆς Γερμανίας συζήτησαν τὴν ἀντίληψη περὶ ἀλήθειας κυρίως στὶς μονοθεϊστικὲς θρησκείες, τὴν οἰκειοποίησή της ἀπὸ κάθε θρησκεία, καθὼς καὶ γενικότερα φιλοσοφικὰ ζητήματα ποὺ σχετίζονται μὲ τὴν ἔννοια τῆς ἀλήθειας.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: ΗΠΑ

Τὸ Ἴνστιτούτο γιὰ τὴ Μελέτη τοῦ Ἀρχαίου Κόσμου τοῦ Πανεπιστημίου Ν. Ὑόρκης διοργάνωσε στὶς 23 Ἀπριλίου συνέδριο μὲ τὸν τίτλο «Evil Spirits, Monsters and Benevolent Protectors: Demonology in Ancient Egypt and Mesopotamia». Σκοπὸς τοῦ συνεδρίου ἦταν νὰ συζητηθοῦν τὰ κύρια θέματα ποὺ ἀφοροῦν στὴ μελέτη τῶν δαιμόνων στὸ χῶρο τῆς ἀρχαίας Αἰγύπτου καὶ τῆς Μεσοποταμίας καὶ κυρίως νὰ διερευνηθεῖ ἡ προέλευση, ἡ φύση καὶ ἡ λειτουργία αὐτῶν τῶν ὑπερφυσικῶν ὄντων, τὰ ὁποῖα λειτουργοῦν ὡς μεσάζοντες στὶς ἀρχαῖες θρησκείες τῆς περιοχῆς.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Βρυξέλλες

Στις 25-27 τοῦ μηνὸς στὸ Εὐρωπαϊκὸ Κοινοβούλιο ἔλαβε χώρα διεθνὴς ἐπιστημονικὴ συνάντηση μὲ θέμα «Ὑπερδυνάμωση τῆς ἀνθρώπινης φύσης: Θρησκευτικὲς καὶ ἠθικὲς προσεγγίσεις μέσα ἀπὸ τὸν εὐρωπαϊκὸ προσανατολισμό». Ἡ συνάντηση αὐτὴ διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ὀμάδα Βιοηθικῆς τῆς Ἐπιτροπῆς «Ἐκκλησία καὶ Κοινωνία» τοῦ Συμβουλίου Εὐρωπαϊκῶν Ἐκκλησιῶν (ΚΕΚ) σὲ συνεργασία μὲ τὸ Γραφεῖο τῶν Συμβούλων Εὐρωπαϊκῆς Πολιτικῆς τῆς Εὐρωπαϊκῆς Ἐπιτροπῆς (ΒΕΡΑ), τῆς Ὀμάδας Βιοηθικῆς τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Κοινοβουλίου (ΣΤΟΑ) καὶ τῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Συνόδων τῶν Ἐπισκόπων τῆς

Ευρωπαϊκής Κοινότητας (COMECE). Συμμετείχαν εκατό και πλέον έρευνητές και επιστήμονες, εκ των οποίων αρκετοί ευρωβουλευτές, στελέχη των ευρωπαϊκών θεσμικών οργάνων, των Ευρωπαϊκών Εκκλησιών και Καθηγητές Πανεπιστημίων. Μεταξύ των εισηγητών ήταν οί Στ. Μπαλογιάννης και Άν. Κεσελόπουλος. Ἡ Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος εκπροσωπήθηκε ἀπὸ τὸν Δρ. Νικ. Κόιο, ἐνῶ τὸ Γραφεῖο τῆς Ἀντιπροσωπείας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Εὐρωπαϊκὴ Ἐνωση εκπροσώπησε ὁ Δρ. Κων. Ζορμπάς. Κατὰ τὴ διάρκεια τῆς συνάντησης ἔγιναν εισηγήσεις ποὺ ἀφοροῦσαν σὲ θέματα ὅπως ἡ παρέμβαση μὲ χημικὲς οὐσίες γιὰ τὴν φυσικὴ αὐξηση τοῦ ἀνθρώπου, ἡ παρέμβαση στὸ σῶμα μὲ λειτουργικὰ μοσχεύματα κ.ἄ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Τὸ Τμῆμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας καὶ τὸ Τμῆμα Φιλοσοφίας καὶ Παιδαγωγικῆς τοῦ ΑΠΘ διοργάνωσαν στίς 25 καὶ 26 Ἀπριλίου στὸ Ἀρχαιολογικὸ Μουσεῖο Θεσσαλονίκης διεθνὲς συνέδριο μὲ τὸν τίτλο «Werner Jaeger: Ἑλληνικὴ Παιδεία καὶ Χριστιανισμὸς στὸ ἔργο ἐνὸς σὺμμανιστῆ τοῦ 20^{οῦ} αἰῶνα». Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ: Ε. Ἀλεξίου, Θ. Ἀλεξόπουλος, F. Vinel, Γ. Ζωγραφίδης, Π. Θανασιάς, Β. Κάλφας, Δ. Λυπουρλής, Κ. Μποζίνης, R. Dilcher, A. Martin Ritter, Α. Τσακμάκης, Η. Flashar, Π. Χριστοδούλου. Τὴν ἐκδήλωση πλαισίωσε ὁ Πανεπιστημιακὸς Χορὸς Ψαλτῶν «Ἱερὰ Μελωδία» ὑπὸ τὴ διεύθυνση τοῦ πρωτ. Σπυρίδωνα Ἀντωνίου, ἐπ. καθ. τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς ΑΠΘ.

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Στίς 27 Ἀπριλίου πραγματοποιήθηκε ἡμι-ήμεριδα στὸ πλαίσιο τῶν ἐπιστημονικῶν ἐκδηλώσεων τοῦ Β' ἔξαμήνου τοῦ

Λαϊκοῦ Πανεπιστημίου – Φίλων τοῦ Λαοῦ μὲ τὸν τίτλο «Πολυθεΐα, μονοθεΐα καὶ ἀθεΐα κατὰ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη». Ὁμιλητὲς ἦταν οἱ Christoph Elsas (Marburg), Μιλτιάδης Κωνσταντίνου (ΑΠΘ), Εὐαγγελία Δάφνη (ΑΠΘ) καὶ Νικόλαος Π. Μπρατσιώτης (ΕΚΠΑ). Τὴν ἐκδήλωση συντόνισε ἡ λέκτωρ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης Εὐαγγελία Δάφνη.

ΜΑΪΟΣ 2012: Μοντανέρ, Ἰταλία

Ἡ Μητρόπολη Ἰταλίας καὶ Μελίτης διοργάνωσε στίς 4 τοῦ μηνὸς στὴν Ἱερὰ Μονὴ Ἁγίας Βαρβάρας Μοντανέρ διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα «Συμβολὴ καὶ ρόλος τοῦ Ὁρθόδοξου Μοναχισμοῦ στὴν Ἐκκλησία». Στὸ συνέδριο ἔλαβαν μέρος ὁμιλητὲς ἀπὸ διάφορα μέρη τῆς Εὐρώπης.

ΜΑΪΟΣ 2012: Αθήνα

Στίς 11 Μαΐου πραγματοποιήθηκε στὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διάλεξη μὲ θέμα «Οἱ Οἰκουμενικὲς Σύνοδοι στὴν Ὁρθόδοξη καὶ Ρωμαιοκαθολικὴ Παράδοση». Ἡ διάλεξη διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Κοσμητεία τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς μὲ κύριο ὁμιλητὴ τὸν Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Graz καὶ Διευθυντὴ τοῦ Τμήματος Ὁρθοδόξου καὶ Οἰκουμενικῆς Θεολογίας τῆς ἐν λόγῳ Σχολῆς Γρηγόριο Λαρεντζάκη. Τὴν ἐκδήλωση συντόνισε ὁ Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν Κωνσταντῖνος Δεληκωσταντῆς, εἰδικὸς σὲ θέματα ποὺ ἀπτονται τοῦ οἰκουμενικοῦ διαλόγου καὶ συνεχῆ παρουσία, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, στὸ διμερῆ διάλογο μὲ τοὺς Παλαιοκαθολικοὺς καὶ τοὺς Λουθηρανούς.

ΜΑΪΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Τὸ Τμῆμα Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ καὶ ἡ Ἐλληνορθόδοξη Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Τι-

μίου Σταυρού στη Βοστώνη των ΗΠΑ, διοργάνωσαν στις 11 του μηνός διεθνής ημερίδα για τὸ διαθρησκειακὸ διάλογο μὲ θέμα «Ὁρθόδοξη Ἱεραποστολή καὶ σύγχρονα θρησκευόμενα». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ π. Ἐμμανουὴλ Κλάφης («Πρὸς μὴ θεολογία τῶν θρησκειῶν»), Γεώργιος Μαρτζέλος («Ἡ Ὁρθοδοξία στοὺς σύγχρονους διαθρησκειακοὺς διαλόγους»), Ἀγγελικὴ Ζιάκα («Ἡ ἑλληνικὴ θρησκευολογικὴ ἔρευνα καὶ ἡ συμβολὴ της στὸν διαθρησκειακὸ διάλογο»), Στυλιανὸς Τσομπανίδης («Οἱ κοινωνικὲς καὶ οἰκονομικὲς παράμετροι τοῦ Διαθρησκειακοῦ Διαλόγου»), Πέτρος Βασιλειάδης («Χριστιανικὴ Ἱεραποστολή-Περιβάλλον-Διαθρησκειακὸς διάλογος») κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Τὸ Τμήμα Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ, ἡ Ἐταιρεία Εὐρωπαϊῶν Γυναικῶν στὴ Θεολογικὴ Ἔρευνα (ESWTR-ἑλληνικὸ παράρτημα), τὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τοῦ ΑΠΘ, τὸ Μεταπτυχιακὸ Πρόγραμμα: «Σπουδὲς στὴν Ὁρθόδοξη Θεολογία» τοῦ ΕΑΠ, ἡ Ἔδρα UNESCO τοῦ Πανεπιστημίου Μακεδονίας διοργάνωσαν στις 14 τοῦ μηνός ἡμερίδα μὲ θέμα «Οἱ γυναῖκες καὶ ἡ σύγχρονη κρίση». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν οἱ Ν. Παπαγεωργίου («Γυναῖκες, οἰκονομικὴ κρίση καὶ κοινωνικὴ ἀλληλεγγύη»), Σπ. Ἀθανασοπούλου-Κυπρίου («Ἡ ἔμφυλη διάσταση τῆς κρίσης καὶ ἡ συμβολὴ τοῦ θεολογικοῦ λόγου σὲ χαλεποὺς καιροὺς»), Αἰκ. Τσαλαμπούνη («Τὸ ὄραμα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ὡς ἀπάντηση στὴν κρίση τῶν καιρῶν») κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2012: Ἀμαλιάδα, Ἡλεία

Ὁ Μεταπτυχιακὸς Φοιτητικὸς Θεολογικὸς Σύνδεσμος τοῦ Τμήματος Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν διοργάνωσε

στις 19-20 τοῦ μηνός συνέδριο μὲ θέμα «Ἀπὸ τῆς θείας Οἰκονομίας στὴν Οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας». Στὸ συνέδριο ποὺ τελοῦσε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μητροπολίτη Ἡλείας Γερμανοῦ ὁμιλητὲς ἦταν μεταξὺ ἄλλων οἱ π. Γρ. Παπαθωμᾶς («Ἀπὸ τὴν Θεολογία καὶ τὴν Οἰκονομία στὴν Κανονικὴ Οἰκονομία τῆς Ἐκκλησίας»), π. Κύρ. Κωστόπουλος («Περὶ ἀκριβείας καὶ οἰκονομίας στὴν πατερικὴ κανονικὴ παράδοση»), Φ. Τακόπουλος («Ἡ ἀκρίβεια καὶ ἡ οἰκονομία στὴν ἐντολή τῆς νηστείας κατὰ τὴν Κανονικὴ Παράδοση τῆς Ἐκκλησίας»), κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2012: Βόλος

Ἀπὸ τις 24 ἕως τις 27 Μαΐου 2012 πραγματοποιήθηκε στὸ Βόλο, Διεθνὲς Συνέδριο μὲ θέμα «Ἐκκλησιολογία καὶ Ἐθνικισμός», τὸ ὁποῖο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Θεολογικῶν Σπουδῶν τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Δημητριάδος μὲ τὴ συνεργασία τῶν ἐξῆς Ὁρθόδοξων θεολογικῶν Φορέων: Ἐδρα Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Münster - Γερμανία, Πρόγραμμα Ὁρθόδοξων Χριστιανικῶν Σπουδῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Fordham- Η.Π.Α., Ρουμανικὸ Ἰνστιτούτο Διορθόδοξων, Διαχριστιανικῶν καὶ Διαθρησκειακῶν Σπουδῶν INTER-Ρουμανία, τὸ Χριστιανικὸ Πολιτιστικὸ Κέντρο τοῦ Βελιγραδίου-Σερβία, τὸ St Andrews Biblical Theological Institute, Μόσχα-Ρωσία, Ὁρθόδοξη Ἀκαδημία τοῦ Valamo-Φιλανδία καὶ Εὐρωπαϊκὸ Φόρουμ Ὁρθόδοξων Θεολογικῶν Σχολῶν-EFOST, Βρυξέλλες. Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦσαν ὁ Μητροπολίτης Περγάμου Ἰωάννης Ζηζιούλας («Πρωτεῖο καὶ Ἐθνικισμός»), ὁ Πασχ. Κιτρομηλίδης («Διαφωτισμός, Ἐθνικισμός καὶ ἔθνικὸ κράτος, καὶ ὁ ἀντίκτυπος τους στὸν Ὁρθόδοξο κόσμο»), ὁ Boško Bojovic («Α-

νάμεσα στο Κράτος και τὸ Ἔθνος: Οἱ Ἐκκλησίες τῆς Νοτιο-ανατολικῆς Εὐρώπης ἀνάμεσα στὴν ἐθνότητα καὶ τὸν κομφεσιοναλισμό»), ὁ Βασ. Μακρίδης («Γιατί οἱ Ὀρθόδοξοι Ἐκκλησίες εἶναι ἐπιρρεπεῖς στὴν ἐθνικοποίηση; Παραδείγματα καὶ ὑποθέσεις ἀπὸ τὸν Ἑλληνόφωνο κόσμο»), ὁ Χρ. Καρακόλης («Ἐκκλησία καὶ Ἔθνος στὴν Καινὴ Διαθήκη: ὁ σχηματισμὸς τῶν πρώτων χριστιανικῶν κοινοτήτων»), ὁ π. Νικόλαος Λουδοβίκος («Ἔθνος καὶ Ἐθνικισμὸς στὴν Πατερικὴ Θεολογία καὶ στὴ σύγχρονη σκέψη. Δυνατότητες ἑνὸς διαλόγου»), ὁ Paul Meyendorff («Ἐθνοφυλετισμός, Αὐτοκεφαλία καὶ Ἐθνικὲς Ἐκκλησίες: Θεολογικὴ προσέγγιση καὶ ἐκκλησιολογικὲς συνέπειες»), ἡ Dragica Tadić – Paranikolaou («Ἡ κατασκευὴ τῆς Ἐθνικῆς Ἰδέας καὶ Ταυτότητας μέσω τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἀφηγήσεων»), ὁ π. Cyril Honohan, («Ἐκκλησία καὶ ἔθνος ἀπὸ τὴ σκοπιὰ τῆς μετα-εκκοσμίκευσης»), ὁ π. Γρηγόριος Παπαθωμᾶς, («Ὁ Ἐθνοφυλετισμὸς καὶ [ἡ ἀποκαλούμενη] Ἐκκλησιακὴ Ἰδιαίτερος Ἐφαρμογὴ τοῦ ἐθνικοῦ ἢ γεωγραφικοῦ κριτηρίου») κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2012: Στρασβοῦργο, Γαλλία

Ἀπὸ 25 ἕως 28 Μαΐου 2012 ἔλαβε χώρα στὸ Στρασβοῦργο Ὀρθόδοξο Συνέδριο ὑπὸ τὴν αἰγίδα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐπισκοπικῆς Συνελεύσεως τῆς Γαλλίας μὲ θέμα: «Ἡ ἀλήθεια θὰ σᾶς ἐλευθερώσει». Περισσότερα ἀπὸ 600 ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ ἀπὸ τὴ Γαλλία, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ γειτονικὲς χώρες (Γερμανία, Ἑλβετία, Μεγάλῃ Βρετανία, Βέλγιο, Ὀλλανδία, Ἑλλάδα, Ρωσία, Λευκορωσία) συγκεντρώθηκαν γιὰ νὰ συζητήσουν τὸ θέμα. Οἱ κυριότεροι ὁμιλητὲς στὸ συνέδριο ἦταν οἱ Noël Ruffieux («Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλῃ Πανορθόδοξῃ Σύνοδος»), π.

Συμεὼν Cossec («Ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ἐλευθερία στὴ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας»), Χρ. Γιανναράς («Ἡ πορεία μας πρὸς τὴν πραγματικὴ ἐλευθερία»), καὶ G. Nahas («Ἡθικὴ καὶ ἐλευθερία: μιὰ ὀρθόδοξη προσέγγιση»).

ΜΑΪΟΣ 2012: Πολωνία

Τὸ Τμῆμα Ὀρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Μπιαλύστοκ στὴν Πολωνία διοργάνωσε στὶς 26 τοῦ μηνὸς διεθνὲς συνέδριο μὲ θέμα «Ἡ παγκοσμιοποίηση στὸν Κόσμο τῆς Ὀρθοδοξίας». Μεταξὺ τῶν ὁμιλητῶν ἦταν μεταξὺ ἄλλων καὶ οἱ Γρ. Λιάντας, Ἀθ. Ἀγγελόπουλος κ.ἄ.

ΜΑΪΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Στὶς 27 Μαΐου τὸ Ἰδρυμα «Ἄρτος Ζωῆς» διοργάνωσε ἐκδήλωση στὸ πλαίσιο τῆς 9^{ης} Διεθνoῦς Ἐκθεσης Βιβλίου τῆς Θεσσαλονίκης μὲ τὸν τίτλο «Κριτικὴ συζήτηση, ἐρμηνεία, κήρυγμα: Τρεῖς μορφὲς προσέγγισης τοῦ βιβλικοῦ λόγου». Οἱ ὁμιλητὲς ἦταν οἱ Γιάννης Σταυρακάκης, Χαράλαμπος Ἄτματζίδης, Μιλτιάδης Κωνσταντίνου καὶ παρουσίασαν τὸ τρίπτυχο: κριτικὴ προσέγγισης τοῦ βιβλικοῦ λόγου, ἐρμηνεία του καὶ κήρυγμα. Τὴν ἐκδήλωση συντόνισε ὁ πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρυματος Σταῦρος Ζουμπουλάκης.

ΜΑΪΟΣ 2012: Παρίσι

Στὸ διάστημα 31 Μαΐου ἕως καὶ 2 Ἰουνίου πραγματοποιήθηκε στὸ Παρίσι μὲ πρωτοβουλία τοῦ Université Paris I Panthéon-Sorbonne διεθνὲς συνέδριο μὲ τὸν τίτλο «Croyance, foi : *Pistis et Fides de Platon aux Pères*». Οἱ εἰσηγητὲς παρουσίασαν τὴν ἐξέλιξη τῆς ἑλληνικῆς ἔννοιας τῆς πίστεως καὶ τῆς λατινικῆς *fides* μέσα στὶς μονοθεϊστικὲς λατρεῖες τῆς Μεσογειακῆς λεκάνης

ξεκινώντας από την ελληνική φιλοσοφία και μέχρι τα κείμενα της Βίβλου και του Φίλωνα και των Ελλήνων και Λατίνων Πατέρων. Ένα δεύτερο συνέδριο που έχει προγραμματισθεί για τον Ιούνιο 2013 θα έχει ως θέμα την έννοια της πίστης στην Ύστερη Αρχαιότητα και στο Μεσαίωνα.

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Ο Σύλλογος Μεταπτυχιακών Φοιτητών και Υποψηφίων Διδασκόντων του Τμήματος Θεολογίας της Θεολογικής Σχολής του ΑΠΘ «Απόστολος Ίάσων ο Θεσσαλονικεύς» διοργάνωσε το τρίτο κατά σειρά πανελλήνιο διεπιστημονικό συνέδριό του με θέμα «Έπιστήμη και Θρησκεία μεταξύ διαλόγου και πολεμικής». Στο φετινό συνέδριο έλαβαν μέρος περίπου δεκατέσσερις πανεπιστημιακοί Καθηγητές, αρκετοί Μεταπτυχιακοί Φοιτητές και Υποψήφιοι Διδάκτορες από το χώρο της Φιλοσοφίας, της Θεολογίας, της Ιστορίας, της Νομικής κ.λπ. Μεταξύ των όμιλητών ήταν οί Ίω. Πλεξίδας («Θεολογία: Έπιστήμη ή μεταφυσική: περί της αδυνατότητας του αύτεξουσίου»), Άντ. Κυριαζή («Έπιστήμη και Θρησκεία: ή αντίδραση του Σέργιου Μακρταίου στο 'Περί πληθούς κόσμων' του Παναγιώτη Κοδρικᾶ»), Ιωάννης Κουρεμπελές («Ήθικη προοπτική δίχως Θεό; Κριτική αναφορά στις απόψεις του P. Kitcher»), Λάμπρος Σιάσος («Είμαι ή ακαδημαϊκή θεολογία θεραπευτικής ή αμερικανικής επιστημολογικής προεβειωπίας; Άπαντούν: Άγιος Γρηγόριος Παλαμάς, Μ. Φονκᾶ και σύγχρονες φυλλάδες»), Πέτρος Βασιλειάδης («Από την Έξαιμέρο στην Οικονομία του Αγίου Πνεύματος: Η Έκκλησία απέναντι στην επιστήμη»), Δήμητρα Κούκουρα («Η δυναμική της ελληνικής γλώσσας και ή παγιωμένη γλώσσα

των βιβλικᾶν και λειτουργικᾶν κειμένων»), κ.ᾶ.

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Από τις 31 Μαΐου μέχρι και την 1^η Ιουνίου, ή Θεολογική Σχολή του ΑΠΘ σε συνεργασία με το Γερμανικό Ίνστιτούτο Goethe διοργάνωσαν διεθνές διεπιστημονικό συνέδριο με θέμα «Έγᾶ εἰμὶ ὁ Ὄν». Στο συνέδριο, το ὄποιο πραγματοποιήθηκε ὑπό την αιγίδα της Ί. Μητρόπολης Θεσσαλονίκης, έλαβαν μέρος με εισηγήσεις μεταξὺ ἄλλων οί Άθ. Καραθανάσης («Οί ἄβρααμικές θρησκείες και ή παρουσία τους στη Θεσσαλονίκη. Μιά ιστορική ἀναδρομή στη πόλη»), G. Wenz («Quod omnes dicunt Deum. Οί περί Θεοῦ ἀποδείξεις ὡς λογικοί δρόμοι πρὸς τὸν μονοθεϊσμό των ἄβρααμικᾶν θρησκειᾶν»), Γ. Μαρτζέλος («Ο διαθρησκειακὸς διάλογος στην ὀρθόδοξη θεολογία σήμερα»), Στ. Ἀθανασίου («Η θρησκευτική κληρονομία της σημερινῆς Εὐρώπης κατὰ τὸν Joseph Ratzinger-Βενέδικτο ΙΣΤ΄»), Άθ. Βλέτσης («Ένας εἶναι ὁ Θεὸς Πατέρας: Η περί Θεοῦ διδασκαλία στην προοπτική ἑνὸς χριστιανικοῦ-ισλαμικοῦ διαλόγου ἀπὸ την ἄποψη της ὀρθόδοξης θεολογίας»), Απ. Berlis («Εἰρήνη και σύγκρουση κατὰ τη συνάντηση των ἄβρααμικᾶν θρησκειᾶν. Ίστορικές γνώσεις και διαπιστώσεις») κ.ᾶ.

ΜΑΪΟΣ-ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Φλωρεντία

Τὸ Εὐρωπαϊκὸ Πανεπιστημιακὸ Ίνστιτούτο της Φλωρεντίας στο πλαίσιο του εὐρωπαϊκοῦ προγράμματος "Religio West" διοργάνωσε στις 31 Μαΐου-1 Ιουνίου διεθνές διεπιστημονικό ἔργαστήριο με θέμα: «Ποιὸς κατέχει τη θρησκεία; Η θρησκεία μεταξὺ λαϊκισμού και πιστεύουσας κοινότητας». Τὸ ἔργαστήριο διοργανώθηκε με

τήν πρωτοβουλία τοῦ διεθνoῦς φήμης καθηγητῆ Olivier Roy, εἰδικoῦ στοῦ πολιτικὸ Ἰσλάμ καὶ στοῦ θρησκευτικὸ φαινόμενον ἐν γένει, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσφατο βιβλίο: *La sainte ignorance. Le temps de la religion sans culture* (Paris: Seuil, 2008, ἀγγλικὴ μετάφραση: *Holy Ignorance. When Religion and Culture Part Ways*, London: Hurst & Company, 2010) ἔθεσε ἀπὸ μιὰ ἐντελῶς καινούργια σκοπιὰ τὸ ζήτημα τῆς σχέσης θρησκείας καὶ πολιτισμοῦ. Ἡ διεπιστημονικὴ αὐτὴ συνάντηση ἀποσκοποῦσε νὰ ἐξετάσει καὶ νὰ συζητήσῃ τὸ ζήτημα τῆς πολιτικῆς καὶ ἐθνικῆς ἐργαλειοποίησης τῆς θρησκείας, τὴν ἐκούσια ἢ ἀκούσια ἐμπλοκὴ τῆς τελευταίας σὲ λαϊκιστικὰ πολιτικὰ κινήματα καὶ στὴ λαϊκιστικὴ ρητορικὴ. Στὸ ἐργαστήριο μετεῖχαν πολιτικοὶ καὶ κοινωνικοὶ ἐπιστήμονες, νομικοὶ, θεολόγοι καὶ διανοούμενοι ἀπὸ ὄλες σχεδὸν τὶς χῶρες τῆς Δυτικῆς Εὐρώπης, καθὼς καὶ ἀπὸ τὴν Τουρκία καὶ τὸ Ἰσραήλ, καὶ παρουσιάστηκαν εἰσηγήσεις ποὺ ἐξέταζαν τὸ λαϊκιστικὸ φαινόμενον σὲ ὄλες τοῦ τις μορφῆς καὶ τὶς ἐκδοχῆς στὶς παραπάνω χῶρες. Ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα ἔλαβε μέρος ὁ Δρ Παντ. Καλαϊτζίδης, ὁ ὁποῖος μίλησε μὲ θέμα: «Ἐθνικὴ Ὁρθοδοξία: Ἡ θρησκεία ὡς ταυτότητα καὶ ὁ ἑλληνορθόδοξος λαϊκιστικὸς λόγος».

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Στὶς 7 τοῦ μηνὸς διοργανώθηκε ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Μητροπολίτη Θεσσαλονίκης ἀπὸ τὸν Ἱερὸ Ναὸ Ἁγίου Προφήτη Ἡλία Πυλαίας καὶ τὴ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ ΑΠΘ ἐπιστημονικὴ ἡμερίδα μὲ θέμα «Ὁ Προφήτης Ἡλίας στὴ βιβλικὴ καὶ λειτουργικὴ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας». Μεταξὺ τῶν εἰσηγητῶν περιλαμβάνονταν πανεπιστημιακοὶ Καθηγητῆς τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τῆς Λειτουργικῆς καὶ τῆς

Βυζαντινῆς Ἀρχαιολογίας. Εἰδικότερα τὴν ἡμερίδα ἀπασχόλησαν θέματα ὅπως ἡ θεολογία τῶν διηγήσεων περὶ τοῦ προφήτη Ἡλία (Μητροπολίτης Γόρτυνος & Μεγαλοπόλεως Ἱερεμίας), ἡ εἰδωλολατρία στὸν Ἰσραήλ κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ προφήτη Ἡλία (Μιλτιάδης Κωνσταντίνου), ὁ προφήτης Ἡλίας στὴ βιβλικὴ παράδοση (Ἄθανάσιος Παπαρνακής), ὁ προφήτης Ἡλίας ὡς προάγγελος τοῦ Μεσσία (Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη), ὁ προφήτης Ἡλίας στὸ ἐορτολόγιο καὶ στὴν ὕμνογραφία (Παναγιώτης Σκαλοτσῆς) καὶ οἱ εἰκονογραφικὲς παραστάσεις τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Προφήτη Ἡλία ἀπὸ τὸν 4ο ἕως τὸν 11ο αἰῶνα (Γλυκερία Χατζούλη).

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Heidelberg, Γερμανία

Στὶς 9 Ἰουνίου πραγματοποιήθηκε στὴ Heidelberg ἡμερίδα μὲ τὸν τίτλο «Poetry and Theology in Late Antiquity». Ἡ συνάντηση διοργανώθηκε ἀπὸ τὸ Τμήμα Ἱστορίας τοῦ Ruprecht-Karls-Universität τῆς Heidelberg καὶ οἱ εἰδικοὶ ἀπὸ ὄλον τὸν κόσμο παρουσίασαν διάφορα ποιητικὰ κείμενα τῆς Ὑστερῆς Ἀρχαιότητος μὲ θεολογικὸ περιεχόμενον, καθὼς καὶ μεταφράσεις βιβλικῶν κειμένων –καὶ κυρίως τῶν Ψαλμῶν– τῆς ἴδιας περιόδου.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Βέροια

Στὶς 26-28 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴ Βέροια μὲ ἀφορμὴ τὶς ἐορταστικὲς ἐκδηλώσεις «ἸΗ΄ Παύλεια» γιὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Πρωτοκορυφαίου Ἀποστόλου Παύλου διεθνὲς ἐπιστημονικὸ συνέδριο μὲ θέμα «Ἐλευθερία καὶ Εὐθύνη κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο». Ἐλαβαν μέρος μὲ εἰσηγήσεις ὁ Ἰωάννης Καραβιδόπουλος («Ἐλευθερία καὶ εὐθύνη κατὰ τὸν Ἀπόστολο Παῦλο»), ὁ Δημήτριος Καϊμάκης («Ἡ

ἐλευθερία κατὰ τὴν Παλαιὰ Διαθήκη»), ἡ Δέσποινα Κωνσταντινίδη («Ἡ ἐλευθερία τῆς βούλησης στὸν Πλάτωνα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη»), ὁ Εὐστράτιος Ζεγκίνης («Ἐλευθερία καὶ μοιρολατρία στὸν Μωαμεθανισμό»), ὁ Ἀνέστης Κεσελόπουλος («Ἐλευθερία καὶ εὐθύνες τοῦ ἀνθρώπου στὴ χρήση τοῦ φυσικοῦ περιβάλλοντος»), ἡ Δήμητρα Παπαδοπούλου («Ἐλευθερία, δικαιώματα τοῦ ἀνθρώπου καὶ οἱ ἀναπτυξιακοὶ στόχοι τῆς χιλιετίας»), ὁ Γεώργιος Νάκος («Ἡ στάση τῆς Ἐκκλησίας στοὺς ἀγῶνες γιὰ τὴν ἐλευθερία»), ἡ Αἰκατερίνη Τικτοπούλου («Τὸ ζητούμενο τῆς ἐλευθε-

ρίας, ὁ Σολωμὸς καὶ ἡ λογοτεχνία τῆς Ἑπτανήσου»), ἡ Ἑλένη Κασάπη («Ἡ χρήση τῆς λέξης «ἐλευθερία» σὲ νεοελληνικὰ κείμενα λογοτεχνίας καὶ γενικῆς γλώσσας»), ὁ Θεόδωρος Γιάγκου («Κανόνες, δόγματα καὶ ἐλευθερία»), ὁ ἄρχιμ. Ἀντώνιος Φραγκάκης («Ἡ ὑπακοὴ ὡς ἐλευθερία στὸν μοναχικὸ βίον»), ὁ Χρυσόστομος Σταμούλης («Ἡ ποιητικὴ τῆς ἐλευθερίας καὶ ὁ ἄθλος τῆς δημιουργικότητας») καὶ ὁ Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς Νικόλαος Χατζηνικολάου («Ἐλευθερία, ἐπιστημονικὴ ἔρευνα καὶ τεχνολογία»).

ΣΕΜΙΝΑΡΙΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Λαγκαδᾶς

Στὶς 25 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε ἡ τέταρτη συνάντηση διεθνοῦς ομάδας ἐργασίας μὲ θέμα «Ποιότητα στὴν ὀρθόδοξη θεολογικὴ ἐκπαίδευση». Ἡ συνάντηση πραγματοποιήθηκε στὴν Διεθνή Ἀκαδημία Θεολογικῶν καὶ Φιλοσοφικῶν Σπουδῶν

«Οἱ ἅγιοι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος» στὸν Λαγκαδᾶ. Στὴ συνάντηση αὐτὴ ὁμιλητὲς ἦταν, μεταξὺ ἄλλων, οἱ Paul Meyendorff (Θεολογικὸ Σεμινάριο Ἁγίου Βλαδίμηρου, ΗΠΑ) καὶ ὁ Κωνσταντῖνος Ἀθανασόπουλος (Ἰνστιτούτο Ὁρθόδοξης Θεολογίας, Cambridge).

ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Μόναχο

Τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὸν Καθηγητὴ Θεολόγου Νικολάου

Στὶς 27 τοῦ μηνὸς μὲ ἀφορμὴ τὰ ἐβδομηκοστὰ γενέθλια τοῦ Καθηγητῆ Θεολόγου Νικολάου τὸ Τμήμα Ὁρθόδοξης Θεολογίας τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Μονάχου διοργάνωσε τιμητικὴ ἐκδήλωση πρὸς τιμὴν του. Τὸν σχετικὸ ἔπαινο ἐκφώνησε ὁ π.

Κων. Μύρων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Γερμανίας, ἐνῶ ὁ π. Viorel Ionita παρουσίασε τὸ θέμα «Οἱ θεολογικοὶ διάλογοι τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας μὲ ἄλλες Ἐκκλησίες». Στὴ συνέχεια τῆς ἐκδήλωσης παρουσιάστηκαν πρόσφατα ἔργα τοῦ Τιμώμενου Καθηγητῆ. Ὁ Ἄν. Αναπλιώτης μίλησε γιὰ τὸ βιβλίον «Μετουσία Θεοῦ. Φιλοσοφικὲς καὶ Θεολογικὲς μελέτες», ἐνῶ ὁ A.-C. Ma-

ginescu παρουσίασε τὸν πρόσφατο τόμο «Glaube und Forsche. Ausgewählte Studien zur Griechischen Patristik und Byzantinischen Geistesgeschichte» («Πίστευε καὶ ἐρεῦνα. Ἐπιλεγμένες μελέτες στὴν ἑλληνικὴ πατερικὴ θεολογία καὶ στὴν πνευματικὴ ἱστορία τοῦ Βυζαντίου»). Στὴ συνέχεια ὁ ἐκδότης τοῦ θεολογικοῦ περιοδικοῦ Orthodoxes Forum Κων. Νικολαόπουλος παρουσίασε τὸ νεοεκδοθὲν διπλὸ τεῦχος τοῦ περιοδικοῦ, τὸ ὁποῖο ὁ καθ. Θ. Νικολάου εἶχε ἰδρύσει τὸ 1987, μὲ τίτλο «Die Schüler ehren ihren Lehrer. Zum 70. Geburtstag von Theodor Nikolaou» («Οἱ μαθητὲς τιμοῦν τὸ δάσκαλό τους. Γιὰ τὰ 70χρονα τοῦ Θεόδωρου Νικολάου»).

ΜΑΪΟΣ 2012: Λονδίνο

Συνήλθε μετὰξὺ 5 καὶ 10 τοῦ μηνὸς ἡ Προπαρασκευαστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Θεολογικοῦ Διαλόγου μετὰξὺ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καὶ τῆς Παγκόσμιας Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας στὸ Λονδίνο, προκειμένου νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ ζήτημα τοῦ μυστηρίου τῆς Ἱερωσύνης. Τὴν συνάντηση φιλοξένησε ἐκ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων καὶ Μεγάλης Βρετανίας Γρηγόριος. Τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία, κατὰ τὴν συνάντηση τοῦ Λονδίνου, ἐκπροσώπησαν ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Μητροπολίτης Σασίμων Γεννάδιος (Ὁρθόδοξος Συμπρόεδρος), ὁ Τριτεῦον τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Θεόδωρος Μειμάρης (Ὁρθόδοξος Γραμματεὺς) καὶ ὁ Μιλτιάδης Κωνσταντίνου (Σύμβουλος), ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων ὁ Αἰδεσιμ. π. Γεώργιος Δράγας, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρωσίας ὁ π. Κύριλλος Ηονογун καὶ ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου ὁ Μητροπολίτης

Ταμασοῦ καὶ Ὁρεινῆς Ἡσαΐας Νικόλαος Νικολαΐδης (Σύμβουλος). Ἐκ μέρους τῆς Παγκοσμίου Λουθηρανικῆς Ὁμοσπονδίας θὰ συμμετάσχουν οἱ Ἐπίσκοποι Donald McCoid (Λουθηρανὸς Συμπρόεδρος) καὶ Christoph Klein καὶ οἱ Καθηγηταὶ Kenneth G. Appold, Turid Karlsen Seim, Sarah Hinlicky Wilson καὶ Joachim Track.

ΜΑΪΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὸν Καθηγητὴ Χρῆστο Βασιλόπουλο

Στὶς 8 τοῦ μηνὸς πραγματοποιήθηκε στὴν αἴθουσα τελετῶν τοῦ παλαιοῦ κτηρίου τῆς Φιλοσοφικῆς Σχολῆς τοῦ ΑΠΘ τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὴν προσφορὰ τοῦ Καθηγητῆ Χρήστου Βασιλόπουλου. Μετὰ τοὺς χαιρετισμοὺς ἀπὸ τοὺς ἐπισήμους ἡ Δημ. Κούκουρα παρουσίασε τὴ Βιογραφία τοῦ Τιμώμενου Καθηγητῆ, ἐνῶ ὁ Δημ. Πνευματικὸς εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ἡ ἐλευθερία καὶ ἡ αὐτονομία τοῦ ἀναπτυσσόμενου ἀτόμου στὸ ἔργο τοῦ Καθηγητῆ Χρήστου Βασιλόπουλου. Τὸν κύκλο τῶν εἰσηγήσεων ἔκλεισε ἡ Βασ. Μητροπούλου κάνοντας ἀναφορὰ στὴ συμβολὴ τοῦ Καθηγητῆ στὸν ἐκσυγχρονισμό τῆς διδασκαλίας τοῦ μαθήματος τῶν Θρησκευτικῶν». Πρὶν τὴν ὀλοκλήρωση τῆς ἐκδήλωσης ἐπιδόθηκε ὁ τιμητικὸς τόμος μὲ τίτλο «Ἀγωγή ἀγάπης καὶ ἐλευθερίας», ἀπὸ τὸν Πρόεδρο τοῦ Τμήματος Θεολογίας Χρ. Σταμούλη.

ΜΑΪΟΣ 2012: Φριβοῦργο, Ἑλβετία

Ἀνακοινωθὲν τῆς Συνάντησης τῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑλβετῶν Ἐπισκόπων καὶ τῆς Συνάξεως τῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας

Μία ἰδιαίτερη συνάντηση πραγματοποιήθηκε στὶς 8-9 τοῦ μηνὸς στὸ Φριβοῦργο,

στην έδρα της Συνελεύσεως των Έλβετών Έπισκόπων (CES). Πράγματι, τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως (CES) καὶ ἡ Σύναξη τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας (AE OS) συναντήθηκαν γιὰ πρώτη φορὰ. Πολλοὶ δὲν εἶχαν συναντηθεῖ προηγουμένως. Στὸ ἐπίκεντρο τῆς συναντήσεως ἦταν ἡ ἀλληλογνωριμία, ἡ προσευχή, καὶ ἡ ἀνταλλαγή ἀπόψεων γιὰ τὶς ποιμαντικὲς καὶ τὶς θεολογικὲς προκλήσεις.

Οἱ ὀρθόδοξοι χριστιανοὶ τῆς Ἑλβετίας, προερχόμενοι ἀπὸ διάφορες χώρες, πολλαπλασιάζονται συνεχῶς. Εἶναι γνωστὸ ὅτι τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀπογραφῆς τοῦ 2010 δὲν εἶναι ἀκόμη γνωστά, ἀλλὰ ὁ ἀριθμὸς τους πρέπει νὰ ξεπερνᾷ τὶς 150.000. Ἡ αὐξημένη σημασία τῆς ὀρθοδόξου παρουσίας στὴν Ἑλβετία ἐκφράζεται ἐπίσης μὲ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀνέπτυξε ἤδη πολλὰς ὀργανωτικὰς δομὰς στὴν Ἑλβετία. Ἡ Σύναξη τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας ἰδρύθηκε πρὸ δύο ἐτῶν. Ἡ Συνέλευση τῶν ἑλβετῶν ἐπισκόπων (CES) ἔχει 12 μέλη, ἡ Σύναξη τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας (AE OS) ἔχει 7 ἐπισκόπους.

Ἡ Καθολικὴ καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἀναγνωρίζονται ἀμοιβαίως ὡς ἀδελφές Ἐκκλησίες, ἀλλ' ὅμως διαφωνοῦν στὴν κατανόηση τοῦ πετρινείου λειτουργήματος τοῦ ἐπισκόπου Ρώμης. Κατὰ τὶς προσφωνήσεις καὶ κατὰ τὶς συζητήσεις ὁ πρόεδρος τῆς Συνελεύσεως τῶν ἑλβετῶν ἐπισκόπων (CES) κ. Norbert Brunner καὶ ὁ πρόεδρος τῆς Συνάξεως τῶν ὀρθοδόξων ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας (ΑΕΟΣ), ὁ Μητροπολίτης Ἱερεμίας Καλιγιώργης, τόνισαν τὴ σημασία τῆς διαφυλάξεως ζωτανῆς τῆς πίστεως καὶ τῆς προβολῆς τῆς στὴν Ἑλβετία. Στὶς κοινὲς ποιμαντικὲς προκλήσεις ἀπαντᾷ ἡ

κοινὴ ποιμαντικὴ εὐθύνη γιὰ τὴ διάδοση τῆς πίστεως καὶ τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν στὴν κοινωνία καὶ στὸ Κράτος. Οἱ ἐπίσκοποι ἐξέφρασαν τὴν κοινὴ τους εὐχὴ νὰ συνεχίσουν νὰ ἐργάζονται ἀπὸ κοινοῦ.

Ἐπίδοση

τοῦ ἀσημένιου Ρόδου (Rose d'argent)

Στὸ πλαίσιο τῆς συναντήσεως αὐτῆς οἱ ὀρθόδοξοι καὶ οἱ καθολικοὶ ἐπίσκοποι καὶ τὸ Ἰνστιτοῦτο Οἰκουμενικῶν Σπουδῶν τοῦ Φριβούργου τίμησαν τὸν ἀποστολικὸ Νούντιο στὸ Λονδίνο, ἐξοχώτατο Antonio Mennini, μὲ τὴν ἐπίδοση τοῦ ἀσημένιου Ρόδου τοῦ ἀγίου Νικολάου Μύρων. Ἡ διάκριση αὐτὴ τιμᾷ τὶς ἀξίες γιὰ μίαν καλύτερη ἀλληλοκατανόηση καθολικῶν καὶ ὀρθοδόξων, τὶς ὁποῖες ἀνέδειξε ὁ τιμηθεὶς κατὰ τὴν ἄσκηση τῶν καθηκόντων τοῦ Νουντιοῦ στὴ Μόσχα ἀπὸ τὸ 2002 μέχρι τὸ 2010.

Φριβούργο, 9 Μαΐου 2012

Norbert Brunner, Πρόεδρος

τῆς Συνελεύσεως τῶν Ἑλβετῶν Ἐπισκόπων

Ἱερεμίας, Μητροπολίτης Ἑλβετίας

Πρόεδρος τῆς Συνάξεως

τῶν Ὁρθοδόξων Ἐπισκόπων τῆς Ἑλβετίας

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Λισαβόνα

Συνῆλθε μεταξὺ 5 καὶ 8 τοῦ μηνὸς τὸ 3^ο Φόρουμ τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στὴν Εὐρώπη καὶ τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαίων Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (Council of European Bishops' Conferences of Roman Catholic Church) στὴ Λισαβόνα τῆς Πορτογαλίας γιὰ νὰ ἀσχοληθεῖ μὲ τὸ ζήτημα «Ἡ οἰκονομικὴ κρίση καὶ ἡ φτώχεια: Προκλήσεις διὰ τὴν Εὐρώπην σήμερον». Τὴν συνάντηση φιλοξένησε ἐκ μέρους τῆς Ρω-

μαιοκαθολικής Ἐκκλησίας ὁ Καρδινάλιος José da Cruz Policarpo, Πατριάρχης τῆς Λισαβώνας.

Τὴν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία κατὰ τὴν συνάντηση τῆς Λισαβώνας ἐκπροσώπησαν οἱ Μητροπολίτης Σασίμων Γεννάδιος (Ὁρθόδοξος Συμπρόεδρος) καὶ ὁ Τριτεύων τῶν Πατριαρχικῶν Διακόνων Θεόδωρος Μείμαρης (Ὁρθόδοξος Γραμματεὺς τοῦ Φόρουμ), ἐκ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὁ Ἡγούμενος Φιλάρετος Bulekon, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας (Αναπληρωτῆς Πρόεδρος τοῦ Τμήματος Ἐξωτερικῶν Διεκκλησιαστικῶν Σχέσεων), ὁ Ἐπίσκοπος Ἔγρας Πορφύριος, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Σεβρίας, ὁ Ἐπίσκοπος Ἰσπανίας καὶ Πορτογαλίας Τιμόθεος, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Ρουμανίας, ὁ Ἀρχιμ. Abibos Tadiadisi, ἐκ τοῦ Πατριαρχείου Γεωργίας, ὁ Μητροπολίτης Κωνσταντίας καὶ Ἀμμοχώστου Βασίλειος, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Κύπρου, ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου Χρυσόστομος, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Ἀρχιμ. Ἀθανάσιος Nos, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Πολωνίας, ὁ Ἐπίσκοπος Κροΐας Ἀντώνιος, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Ἀλβανίας καὶ ὁ Μητροπολίτης Μιχαλοπούλεως Γεώργιος, ἐκ τῆς Ἐκκλησίας Τσεχίας καὶ Σλοβακίας. Ὑπὸ τὴν ιδιότητα τοῦ συμβούλου ἐκλήθησαν οἱ Ἐπίσκοπος Σινώπης Ἀθηναγόρας, Χρήστος Τσιρώνης, Λέκτωρ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, καὶ Δρ. Λουκάς Ἀνδριανός, ὑπεύθυνος τοῦ Ἰνστιτούτου Θεολογίας καὶ Οἰκολογίας τῆς Ὁρθόδοξης Ἀκαδημίας Κρήτης.

Ἐκ μέρους τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας συμμετείχαν οἱ ἐξῆς: Καρδινάλιος Péter Erdő, Ἀρχιεπίσκοπος Βουδαπέστης-

Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (Ρωμαιοκαθολικὸς Συμπρόεδρος), οἱ Ἀρχιεπίσκοποι Ντιζὸν Ronald Minnerath, Μίνσκ Tadeusz Kondrusiewicz καὶ Paolo Pezzi ἐκ Ρωσίας, οἱ Ἐπίσκοποι Johan Bonny ἐκ Βελγίου, Pero Sudar ἐκ Σαράγιεβο, Franz-Peter Tebartz-van-Elst ἐκ Βελγίου, Hugh Gilbert ἐκ Σκωτίας, Mansueto Bianchi ἐξ Ἰταλίας, οἱ Αἰδεσμοὶ Duarte da Cunha, Γενικὸς Γραμματεὺς τοῦ Συμβουλίου τῶν Εὐρωπαϊκῶν Ἐπισκοπικῶν Συνελεύσεων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας (Ρωμαιοκαθολικὸς Γραμματεὺς τοῦ Φόρουμ), Borys Gudziak ἐξ Οὐκρανίας, Manuel Barrios Prieto ἐξ Ἰσπανίας καὶ κ. Manuel Barbosa ἐκ Πορτογαλίας. Ὡς ἐκπρόσωποι τοῦ Βατικανοῦ θὰ συμμετάσχουν οἱ Αἰδεσμοὶ Bernard Munono Muyembe, ἐκ τοῦ Ποντιφικοῦ Συμβουλίου γιὰ τὴν Δικαιοσύνη καὶ τὴν Εἰρήνη, καὶ ὁ Καθ. Bruni Luigino, ἀπὸ τὴν Ἐπιτροπὴ «Congregation for the Doctrine of the Faith».

Ὑπενθυμίζεται ὅτι τὸ Φόρουμ Διαλόγου δημιουργήθηκε τὸ 2007, μὲ τὴν Α΄ Συνάντηση νὰ πραγματοποιεῖται τὸ 2008 στὸ Τορίνο τῆς Ἰταλίας μὲ θέμα: «Ἡ Οἰκογένεια: ἐν ἀγαθὸν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα», γιὰ νὰ ἀκολουθήσει ἡ Β΄ Συνάντηση στὴ Ρόδο τὸ 2010, μὲ θέμα: «Σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας ἀπὸ ἱστορικῆς καὶ θεολογικῆς ἐπόψεως». Μάλιστα, ὁ Πάπας Ρώμης Βενέδικτος 16^{ος}, δέχθηκε, τὴν 23 Νοεμβρίου 2011, σὲ ἐπίσημη ἀκρόαση στὴν αἴθουσα «Πάπα Παύλου VI» τοῦ Βατικανοῦ τὴν Μικτὴ Ἀντιπροσωπεία τοῦ Φόρουμ Ὁρθοδόξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν ὑπὸ τὴν ἡγεσία τῶν δύο Συμπροέδρων μὲ σκοπὸ τὴν ἐπίδοση στὸν Πάπα τοῦ ἐκδοθέν-

ντος βιβλίου με τὰ πρακτικά τοῦ Β' Φόρουμ.

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Ἀθήνα

*Κοίμηση Ὁμότιμου Καθηγητῆ
Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου
Χαράλαμπου Παπαστάθη*

Ὁ Ὁμότιμος Καθηγητῆς Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου Χαράλαμπος Παπαστάθης ἐκοιμήθη στίς 17 τοῦ μηνός. Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητῆς γεννήθηκε στήν Θεσσαλονίκη τὸ 1940 καὶ καταγόταν ἀπὸ τὴν Κρανιὰ Ἀσπροποτάμου τῆς Κεντρικῆς Πίνδου. Τὴν ἐγκύκλιο παιδεία καὶ τὶς νομικὲς σπουδὲς περάτωσε στήν Θεσσαλονίκη καὶ με ὑποτροφία ἔκανε μεταπτυχιακὲς ἔρευνες στήν Ρώμη, Σόφια, Πράγα καὶ Οὐάσιγκτον.

Προσελήφθη ὡς βοηθὸς-ἐρευνητῆς στὸ Τμῆμα Δικαίου τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Α.Π.Θ. (καθηγητῆς Ν. Παναζόπουλος). Τὸ 1982 ἐξελέγη ὑφηγητῆς τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου στήν Νομικὴ Σχολὴ τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου καὶ τὸ 1988 καθηγητῆς. Μέχρι τὴν κοίμησή του ἦταν πρόεδρος τοῦ Δ.Σ. τοῦ Ἰδρύματος Μελετῶν Χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ἐπίσης, ἦταν ἐπίτιμος διδάκτωρ τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Σόφιας, ἄρχων Νομοφύλαξ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καὶ Μέγας Λογοθέτης τοῦ Πατριαρχείου Ἱεροσολύμων.

Διετέλεσε Γενικὸς Γραμματεὺς Ὁρησκευμάτων στὸ ΥΠΕΠΘ ἐπὶ ὑπουργίας Ἀντώνη Τρίτη πρόεδρος τῆς Ἐφορείας τῶν Γενικῶν Ἀρχαίων τοῦ Κράτους καὶ τοῦ Κέντρου Κύριλλος καὶ Μεθόδιος τῆς Πολιτιστικῆς Ἐταιρείας Ἐπιχειρηματιῶν Βορείου Ἑλλάδος, ἀντιπρόεδρος τῆς Ἑλληνικῆς Ἐταιρείας Σλαβικῶν Μελετῶν, ἀντι-

πρόεδρος καὶ γενικὸς γραμματεὺς τῆς Ἐταιρείας Μακεδόνικων Σπουδῶν μέλος τοῦ Ἐφορευτικοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλλάδος, τοῦ Κέντρου Ἱστορίας Θεσσαλονίκης, τοῦ Δ.Σ. τῆς Ἐνωσης Ὑποτρόφων Ἰδρύματος Fulbright Β. Ἑλλάδος, τοῦ Μουσείου Μακεδόνικου Ἀγώνα καὶ τοῦ Κέντρου Βυζαντινῶν Ἐρευνῶν τοῦ Α.Π.Θ., πρόεδρος τοῦ European Consortium for Church and State Research (Μιλάνο) καὶ ἐμπειρογνώμων τοῦ Office for Democratic Institutions and Human Rights τοῦ OSCE σὲ θέματα θρησκευτικῆς ἐλευθερίας σὲ χώρες τῆς Ἀν. Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀσίας. Ἐπίσης διετέλεσε ἐπισκέπτης-καθηγητῆς σὰ πανεπιστήμια Σόφιας καὶ XI Παρισίων, στὸ Institut Catholique τῶν Παρισίων καὶ στὸ Ἀνατολικὸ Ἰνστιτούτο τῆς Ρώμης καὶ μέλος τῶν συντακτικῶν ἐπιτροπῶν τῶν διεθνῶν περιοδικῶν *Balkan Studies*, *Ἑλληνικά*, *Cyrrilomethodianum*, *Μακεδονικά*, *Νομοκανονικά*, *Θεσσαλονίκη*, *Daimon*, *Θεσσαλονικέων Πόλις*, *Derecho y Religion* καὶ *Hilandarski Zbornik*.

Δημοσίευσε τὰ βιβλία: *Τὸ νομοθετικὸν ἔργον τῆς Κυριλλομεθοδιανῆς Ἱεραποστολῆς ἐν Μεγάλῃ Μοραβίᾳ* (διδακτ. διατρ.) *Περὶ τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κύπρου*, *Οἱ Κανονισμοὶ τῶν Ὁρθοδόξων Ἑλληνικῶν Κοινοτήτων τοῦ Ὁθωμανικοῦ Κράτους καὶ τῆς Διασπορᾶς*, *Νομοκάνων Γεωργίου Τραπεζουντίου*, *Ἡ εἰδικὴ νομικὴ μεταχείριση τῶν Ἁγιορειτῶν*, *Ἐκκλησιαστικὸ Δίκαιο τχ. α'*, *Κατάλογος τῶν ἑλληνικῶν νομικῶν χειρογράφων τοῦ Κέντρου Ντουϊτσεφ τῆς Σόφιας* (σὲ συνεργασία), *Θεσσαλονίκη καὶ Μακεδονικὰ Ἀνάλεκτα*, *Οἱ ἐσωτερικοὶ κανονισμοὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους*, *Τὸ Χρο-*

νικό της Ὁρμούλιας, Νομοκανονική βιβλιογραφία Ἀγίου Ὁρους (σὲ συνεργασία), καὶ περὶ τίς ἑκατὸν πενήντα μελέτες καὶ γνωμοδοτήσεις σὲ διάφορες γλώσσες. Ἐπέβλεψε τὴν συγγραφὴ καὶ εἰσηγήθηκε τὴν ἀποδοχὴ ἐνώπιον τῆς Νομικῆς Σχολῆς Α.Π.Θ. μίας ὑφηγεσίας καὶ ἑννέα διδακτορικῶν διατριβῶν ἐκκλησιαστικοῦ δικαίου καὶ ἱστορίας δικαίου.

(πηγή: www.amen.gr)

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2012: Θεσσαλονίκη

Κοίμηση

*Ὁμότιμος Καθηγητὴ Θεολογίας
Στέργιου Σάκκου*

Τὸ πρωὶ τῆς Κυριακῆς τοῦ Πάσχα (15/4/2012) ἀναχώρησε γιὰ τὴν οὐράνια πατρίδα ὁ Ὁμότιμος Καθηγητὴς τοῦ Τμήματος Ποιμαντικῆς καὶ Κοινωνικῆς Θεολογίας τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης καὶ δεινὸς κήρυκας τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου ἐπὶ μισὸ καὶ πλέον αἰῶνα Στέργιος Σάκκος.

Ὁ μακαριστὸς Καθηγητὴς γεννήθηκε τὸ 1930 στὰ Γρεβενά, ὅπου καὶ ὀλοκλήρωσε τίς ἐγκύκλιες σπουδές του. Μολονότι ὡς μαθητὴς Γυμνασίου διακρινόταν γιὰ τὴν ἰδιαίτερη ἐπίδοσή του στὰ μαθηματικά, πού προκαλοῦσε τὸν θαυμασμὸ ἀκόμη καὶ τῶν καθηγητῶν του, ἐπέλεξε τελικὰ νὰ σταδιοδρομήσει ὡς Θεολόγος. Κύριος παράγοντας, πού τὸν ὤθησε πρὸς αὐτὴ τὴν κατεύθυνση καὶ καθόρισε ὅλη τὴν ὑπόλοιπη πορεία τῆς ζωῆς του, ὑπῆρξε ἡ γνωριμία καὶ ὁ σύνδεσμός του μὲ τὸν τότε ἱεροκήρυκα Γρεβενῶν καὶ μετέπειτα Μητροπολίτη Φλωρινῆς μακαριστὸ π. Αὐγουστῖνο Καντιώτη.

Μετὰ τὴν λήψη τοῦ πτυχίου του τὸ 1954 καὶ τὴν ὀλοκλήρωση τῆς στρατιωτικῆς του

θητείας, προσελήφθη ὡς βοηθὸς στὴν ἔδρα τῆς Ἱστορίας Χρόνων καὶ Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ἀπ' ὅπου εἶχε ἀποφοιτήσει. Στὴν θέση αὐτὴ ὑπῆρξε ὑπὸ τὴν καθοδήγηση τῶν ἀειμνήστων καθηγητῶν Μ. Σιώτη, Σ. Ἀγουρίδη καὶ Ἀ. Παπαγεωργακόπουλου, τοὺς ὁποίους, ὅποτε κατέστη ἀναγκαῖο, ἀναπλήρωσε μὲ ἐπιτυχία γιὰ τὴν ὁποία καὶ ἀπέσπασε ἐπαίνους. Γιὰ ἓνα ἔτος ὑπῆρξε οἰκιοθελῶς ἀμισθί, διότι τότε ἡ μισθοδοσία τῶν βοηθῶν ἐπιβάρυνε τοὺς φοιτητές. Μονιμοποιήθηκε τὸ 1957 κατόπιν διαγωνισμοῦ, στὸν ὁποῖο ἀρίστευσε. Ἐκτοτε εἶχε ἐνεργὸ συμμετοχὴ στὰ φροντιστήρια τοῦ ἀείμνηστου Καθηγητῆ Π. Χρήστου, μὲ τὸν ὁποῖο συνεργάστηκε τόσο στὶς κριτικὲς ἐκδόσεις τῶν ἀνέκδοτων ἔργων τοῦ Νικίτα Στηθάτου καὶ τοῦ Γρηγορίου Παλαμά, ὅσο, ἀργότερα, καὶ στὴν ἔκδοση τῆς σειρᾶς «Ἕλληνες Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας». Ἀναγορεύθηκε Διδάκτωρ Θεολογίας τὸ 1964, ἐνῶ ἡ διδακτορικὴ του διατριβὴ μὲ θέμα *Περὶ Ἀναστασιῶν Συναϊτῶν* ἀπέσπασε ἰδιαιτέρως εὐμενεῖς κρίσεις ὄχι μόνον ἀπὸ Ἕλληνες ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ξένους διακεκριμένους ἐρευνητές (Κ. Μπόνη, Μ. Richard, P. Benoit-O.P., G. Garitte, D. Dumont, G. Weiss κ.ἄ.). Κατὰ τὰ ἔτη 1966-1968 μετέβη γιὰ μεταδιδακτορικὲς σπουδές στὴν Τυβίγγη τῆς Γερμανίας, ὅπου παρακολούθησε μαθήματα τῶν Κ. Schelkle, J. Ratzinger, H. Küng, E. Käsemann, O. Betz, O. Michel κ.ἄ. Τὸ 1971 ἐξελέγη ἑκτακτὸς Καθηγητὴς στὴν ἔδρα τῆς Εἰσαγωγῆς καὶ Ἑρμηνείας τῆς Καινῆς Διαθήκης στὴν Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Α.Π.Θ., ἐνῶ τὸ 1984 ἐξελέγη Καθηγητὴς στὸ Τμήμα Ποιμαντικῆς τῆς ἴδιας Σχολῆς στὸν τομέα «Ἁγία

Γραφή και Πατερική Γραμματεία». Ὡς πανεπιστημιακὸς δάσκαλος διακρίθηκε ὄχι μόνο γιὰ τὸ ἐρευνητικὸ καὶ συγγραφικὸ του ἔργο ἀλλὰ καὶ γιὰ τὴν μεταδοτικότητα, τὸ εὐμέθοδο, τὸ εὐπροσήγορο καὶ τὴν ἀπόλυτη συνέπειά του στὰ διδακτικά του καθήκοντα. Συμμετείχε πλείστες ὄσες φορές ὡς εισηγητὴς ἢ μέλος σὲ ἐπιτροπὲς κρίσεως μεταπτυχιακῶν καὶ διδακτορικῶν διατριβῶν καὶ ὑποψηφίων μελῶν Δ.Ε.Π. Δίδαξε ἐπίσης στὴν Ἀνωτέρα Ἐκκλησιαστικὴ Σχολὴ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης. Τέλος, προσκλήθηκε καὶ ἔδωσε διαλέξεις στὰ πλαίσια τοῦ Ἀνοικτοῦ Πανεπιστημίου καὶ συμμετείχε ὡς εισηγητὴς σὲ πολλὰ Θεολογικὰ Συνέδρια στὴν πατρίδα μας καὶ τὸ Ἐξωτερικὸ.

Τὸ συγγραφικὸ ἔργο του περιλαμβάνει 100 περίπου συγγράμματα μὲ χιλιάδες σελίδες, ἐνῶ ἄφησε καὶ δεκάδες ἀνέκδοτα ἔργα. Τὰ περισσότερα ἐκ τῶν συγγραμμάτων του εἶναι ἐπιστημονικὲς μελέτες ποὺ ἀφοροῦν κυρίως σὲ εἰσαγωγικά, κριτικά, ἱστορικά καὶ ἐρμηνευτικά βιβλικά ζητήματα. Ἐνδεικτικὰ παραδείγματα εἶναι οἱ κριτικὲς ἐκδόσεις τῆς ΛΘ' Ἐορταστικῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Μ. Ἀθανασίου καὶ τοῦ Καταλόγου τοῦ Muratori, οἱ σημαντικὲς εἰδικὲς μελέτες του στὸ Κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιο, τὸ ἐκτενὲς ὑπόμνημά του στὴν Ἐπιστολὴ τοῦ Ἰούδα, τὰ δύο οὐσιώδεις προσφορᾶς διδ. ἐγχειριδία του *Ἐρμηνεῖα Ψαλμῶν* καὶ προσφάτως ὁ πρῶτος τόμος ἀπὸ τὸ δίτομο ὀγκῶδες ὑπόμνημά του στὴν Ἀποκάλυψη, τοῦ ὁποίου τὴν σύνταξη ὀλοκλήρωσε κατὰ τὸ διάστημα τῆς τελευταίας ἀσθένειάς του. Ἐνδιέτριψε ἀκόμη πολὺ ἀποδοτικά στὸν χῶρο τῆς πατρολογίας. Ἦδη μὲ τὴν διδ. διατριβὴ του συνέβαλε ἀποφασιστικά στὴν ἐπίλυση ἐνὸς δυσεξε-

ρευνητοῦ πατρολογικοῦ προβλήματος. Πέρα δὲ ἀπὸ τὴν πολλαπλὴ συμβολὴ του στὶς ἀνωτέρω ἐκδόσεις πατερικῶν ἔργων καὶ τὸ μεταφραστικὸ του ἔργο στὴν σειρὰ τῆς ΕΠΕ, ἐκτόνησε καὶ δημοσίευσε ὑποδειγματικὲς κριτικὲς ἐκδόσεις ἔργων τῶν Ἀναστασίων Α' καὶ Β' Ἀντιοχείας. Ἡ ζεύξη βιβλικῆς ἔρευνας καὶ πατερικῶν σπουδῶν λειτούργησε στὸ ἔργο τοῦ βιβλικοῦ Στ. Σάκκου τόσο καρποφόρα, ὥστε ἡ κατὰ κοινὴ ὁμολογία ἐντυπωσιακὴ πληρότητα καὶ τεκμηρίωση τῶν συγγραμμάτων του περὶ τὴν Ἀγ. Γραφὴ νὰ ὀφείλει πολλὰ, ὅπως ὁμολογεῖ καὶ ὁ ἴδιος, στὴν πατερικὴ ἐρμηνευτικὴ παράδοση. Κορυφαία δὲ συμβολὴ του στὴν ἀνάδειξη τῆς σχέσεως Ἀγ. Γραφῆς-Πατέρων ὑπῆρξε ἡ κατάρτιση σὲ συνεργασία μὲ ἐπιτελεῖο μαθητῶν του ἐνὸς πλήρους εὐρετηρίου βιβλικῶν χωρίων τῶν 161 τόμων τῆς *Patrologia Graeca* τοῦ J. P. Migne, τὸ ὁποῖο συνοδεύει τὴν πρόσφατη ἑλληνικὴ ἀνατύπωσή της ἀπὸ τὸ «Κέντρον Πατερικῶν Ἐκδόσεων».

Ὁ ἐκλιπὼν φιλόπονος Καθηγητὴς παρὰ ἄλλα μὲ τὴν ἐπιστημονικὴ του δραστηριότητα ἀνέπτυξε πλούσια κηρυκτικὴ καὶ κατηχητικὴ δράση. Ἐχοντας, λόγῳ πνευματικῆς καταγωγῆς κολλυβαδικὲς καταβολὲς καὶ ζυμωμένος ἀπὸ μικρὸς μὲ τὸ ἀναγεννητικὸ πνεῦμα τῶν χριστιανικῶν ἀδελφοτήτων, ἐπιδόθηκε ἀπὸ πολὺ νωρὶς καὶ μέχρι τὸν θάνατό του στὴν ὀλόφυρη διακονία τοῦ κηρύγματος. Εἶχε πάντοτε τὴν πεποίθηση ὅτι ἡ θεολογία εἶναι πρωτίστως ψωμὶ ποὺ πρέπει νὰ μοιράζεται, «ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ» (Ἰω 6,41), ἐμπνεόμενος ἀπὸ τὸν λόγο τοῦ ἀποστόλου Παύλου «ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ μοι ἐστὶν ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι» (Α' Κο 9,16). Ὑπῆρξε δόκιμος χειριστὴς τοῦ λό-

γου, συναρπαστικός και χειμαρρώδης όμιλητής, δυναμικός και ζηλωτής ύπερασπιστής τής Άληθειας αλλά και «πλησίον» και παράκλητος. Είχε τὸ χάρισμα νὰ ἀπλοποιεῖ τὰ ὕψηλά θεολογικὰ νοήματα και νὰ τὰ προσφέρει μὲ τρόπο εὐληπτο και ἑλκυστικό σὲ ὄλους, ἀκόμη και στὰ μικρὰ παιδιά. Πραγματοποίησε χιλιάδες ὁμιλίες και διαλέξεις στὴν Ἑλλάδα και στὸ ἐξωτερικό, ἴδρυσε και καθύψυνε ἱεραποστολικές ἀδελφότητες, ἐξέδωσε πολλὰ βιβλία ἐκλαίκευμένης θεολογίας, και γενικά «ἐξεδάπανήθη» στὴν προσπάθειά του νὰ συμβάλλει μὲ κάθε δυνατό τρόπο στὸν καταρτισμὸ τοῦ Σώματος τοῦ Χριστοῦ.

Άλλες μελέτες του, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ ἀναφέρθηκαν ἤδη, εἶναι και οἱ ἐξῆς: *Οἱ ἄγιοι τεσσαράκοντα μάρτυρες* (Θεσσαλονίκη 2011), *Οἱ τελῶνα* (Θεσσαλονίκη 1968), *Ὁ σταυρὸς εἰς τὴν Παλαιὰν Διαθήκην* (Θεσσαλονίκη 2005), *Ἡ ἔρευνα τῆς Γραφῆς* (Θεσσαλονίκη 1969), *Περὶ τῆς μεταφράσεως τῆς Καινῆς Διαθήκης*, τχ. Α' (Ἀθήνα 1970), *Εἰσαγωγή εἰς τὴν Καινὴν Διαθήκην* (Θεσσαλονίκη 1984), *Ἐρμηνεία εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον*, τχ. Α' - Β' (Θεσσαλονίκη 1972-1973), *Ἰαννῆς και Ἰαμβρῆς* (Θεσσαλονίκη 1973), *Ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Ἰακώβου* (Θεσσαλονίκη 1975), *Οἱ ἀπολογηταὶ και τὸ ἀπολογητικὸν στοιχεῖον ἐν τῇ ἀρχαίᾳ χριστιανικῇ γραμματείᾳ* (Θεσσαλονίκη 1976), *Ἐπόμνημα στὸν προφήτη Ἀγγαῖο* (Θεσσαλονίκη 1984), *Ἐρμηνευτικὲς σημειώσεις στὸς προφήτες Ἰωνᾶ και Σοφονία* (Θεσσαλονίκη 1984), *Ὁ Πέτρος και ἡ Ρώμη* (Α'). *Ἡ μαρτυρία τῆς Καινῆς Διαθήκης* (Θεσσαλονίκη 1989), *Ἡ Βαβυλὼν τοῦ ἀποστόλου Πέτρου* (Α' Πέ 5,13). *Ἡ Βαβυλὼν τῆς Αἰγύπτου* (Θεσσαλονίκη 1993),

Παράδεισος και κόλασις, (Θεσσαλονίκη 2008), *Ἄληθῶς ἀνέστη ὁ Κύριος* (Θεσσαλονίκη 2007), *Ἡ Ἀνάληψη τοῦ Κυρίου* (Θεσσαλονίκη 2009), *Ἐρμηνεία στὸ κατὰ Λουκᾶν Εὐαγγέλιον*, τόμ. Α' (Θεσσαλονίκη 2008), τόμ. Β' (Θεσσαλονίκη 2010).

Ὡς βιβλικὸς συναδέλφος τοῦ ἐκλιπόντος, ποὺ συνεργάστηκα μαζί του και εὐεργετήθηκα ἀπ' αὐτόν, τοῦ ἐκφράζω ἐκ βαθέων τὴν εὐγνωμοσύνη μου και εὐχόμαι ὁ Θεὸς νὰ τὸν ἀναπαύει «ἐν σκηναῖς δικαίων».

Σταῦρος Ε. Καλαντζάκης
Ὁμ. Καθηγητῆς Θεολογίας ΑΠΘ

ΙΟΥΝΙΟΣ 2012: Πρέβεζα

Κοίμηση Μητροπολίτη Νικοπόλεως και Πρεβέζης κυροῦ Μελετίου (Καλαμαρᾶ)

† Ο ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΣ

«Ἐπιπέτω ὅτι ἡ κορυφαία στιγμή τῆς ζωῆς σας ἦταν ἡ ἡμέρα τῆς χειροτονίας σας. Κάνω λάθος;» ρώτησε τὸν αὐόιδμο Μητροπολίτη Μελέτιο δημοσιογράφος τοπικῆς ἐφημερίδας τῆς Πρέβεζας¹. Καὶ ὁ Μητροπολίτης ἀπάντησε: «Ἡ κορυφαία και πιὸ ἱερὴ στιγμή στὴν ζωὴ ὄλων μας εἶναι ἡ στιγμή ποὺ βαπτίζομαστε και παίρνομε τὴν σφραγίδα τοῦ Χριστοῦ. Ἐξ ἴσου κορυφαία ἱερὴ στιγμή γιὰ μένα ἦταν ἡ ἡμέρα, ποὺ ἀφιέρωσα τὴν ζωὴ μου στὸν Χριστὸ και ἔγινε μοναχός».

Ὁ Νικοπόλεως Μελέτιος γεννήθηκε τὸ 1933 στὴν Ἀλαγονία Μεσσηνίας και βαπτίσθηκε ἀπὸ τὸν αὐόιδμο ἱερέα Ἰωάννη Ἀρφανάκη, πρότυπο εὐλαβοῦς κληρικοῦ. Σπούδασε Θεολογία (1952-1956) και Φιλοσοφία (1957-1960) στὸ Πανεπιστήμιο

1. Ἐφημ. *Νικόπολη*, 20.5.2000.

Ἀθηνῶν. Γιὰ τὴν νεανική του ἡλικία ὁ ἴδιος ἐξομολογεῖται: «Ἐκείνη τὴν περίοδο πέ-
ρασα μιὰ βαθειὰ κρίση. Οἱ ἰδέες τοῦ δια-
φωτισμοῦ καὶ τὰ συνθήματα περὶ ἑθανάτου
τοῦ Θεοῦ² μὲ εἶχαν ἀγγίξει. Ὅμως ὁ Θεὸς
δὲν μὲ ἄφησε νὰ χαθῶ. Ἐνα ἄτυχαῖο διά-
βασμα τοῦ βίου τοῦ ἁγίου Ἀθανασίου
Χριστιανουπόλεως († 17 Μαΐου) μὲ ἔκαμε
καὶ ἄρχισα νὰ ψάχνωμαι καὶ νὰ ψάχνω.
Ἔτσι, τότε, διάβασα πολὺ τὴν Καινὴ Δια-
θήκη. Καὶ ὁ εὐσπλαγχνός Κύριος μου
ἔκλεισε ἄλλες πόρτες καὶ μὲ ὁδήγησε σὲ
ἓνα Μοναστήρι»².

Ἐκάρη μοναχὸς στὴν Ἱ. Μονὴ Ζωοδό-
χου Πηγῆς Βελαντιδιᾶς Μεσσηνίας τὸ 1954,
ὅπου ἐμαθήτευσε «παρὰ τοὺς πόδας» τῶν
(κατὰ τὴν μαρτυρία του) ἁγίων μοναχῶν
Ἀμβροσίου, Πολυκάρπου καὶ Παγκρατί-
ου, «ποὺ ἔλαμπαν μὲ τίς ἀρετές τους σὲ τα-
πείνωση, ἀδιάλειπτη προσευχὴ καὶ ἀσκη-
τικὸ φρόνημα», καὶ τῶν ἱερομονάχων Ἀλε-
ξάνδρου (ἡγουμένου) καὶ Ἰερωνύμου,
«ποὺ συνδύαζαν τὴν βαθειὰ εὐσπλαγχνία
τους μὲ τὸν ἔνθεο ζῆλο γιὰ τὴν σωτηρία
ψυχῶν». Τότε εὐτύχησε νὰ γνωρίσει στὴν
Καλαμάτα τὴν πελώρια προσωπικότητα,
ποὺ ἤδη κυριαρχοῦσε στὴν πόλη, τὸν π.
Ἰωὴλ Γιαννακόπουλο. Ἀλληλοπεριχωρή-
θηκαν ἀνάμεσά τους ὁ θαυμασμός, ἡ πνευ-
ματικὴ πατρότητα καὶ ἡ διδασκαλία. Συν-
δετικὸς τους κρίκος ἦταν ἓνας μακάριος
μικρασιάτης κληρικὸς, ὁ τότε Πρωτοσύ-
γκελλος π. Ἀγαθὰγγελος Μιχαηλίδης, τὸν
ὁποῖο ἀργότερα (ὁ Μελέτιος) στὸν λόγο
τῆς χειροτονίας του σὲ ἀρχιερέα, τὸν μνη-

μόνευσε ὡς «τὸν ἀγαθὸν τῆς ζωῆς του
ἄγγελον».

Χειροτονήθηκε διάκονος τὸ 1954 καὶ ἱε-
ρέας τὸ 1959 καὶ ὑπηρετήσε 12 χρόνια ὡς
ἱεροκέρυκας τῆς Μητροπόλεως Μεσση-
νίας. Γι' αὐτὴν τὴν περίοδο ὁ ἴδιος καταθέ-
τει: «Ἦταν ἡ εὐτυχέστερη περίοδος τῆς
ζωῆς μου. Ζοῦσα μὲ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ.
Κήρυττα τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ. Καὶ μάθαινα
τὴν πορεία τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ μέσα στίς
ψυχές τῶν ἀπλῶν δούλων τοῦ Θεοῦ καὶ
τῶν ἐκλεκτῶν ἱερέων Του. Μέσα στὴν τα-
πείνωσή τους οἱ ἱερεῖς τῆς Μεσσηνίας στὴν
συντριπτικὴ τους πλειοψηφία ἦταν κολοσ-
σοὶ ἀγιοσύνης».

Τὸ 1967 ὁ νεοεκλεγείς ἀρχιεπίσκοπος
Ἰερώνυμος τὸν κάλεσε νὰ ἀναλάβει τὴν
Γραμματεία τοῦ Γραφείου Διεκκλησια-
στικῶν καὶ Διορθοδόξων Σχέσεων, ὅπου
ἐργάστηκε τὰ ἐπόμενα 12 χρόνια. Κατὰ
τὴν διάρκεια τῆς νέας του διακονίας, ἀλλὰ
καὶ ἀργότερα ὡς ἐπίσκοπος, συμμετέχε:

α) σὲ Προσυνοδικές Πανορθόδοξες
Διασκέψεις στὰ πλαίσια τῆς Προπαρα-
σκευῆς τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.
Ἰδιαίτερη ἦταν ἡ συμβολὴ του στίς Β' καὶ
Γ' Διασκέψεις στὴν Γενεύη (1982 καὶ
1986) καὶ εἰδικότερα στὴν σύνταξη τοῦ
ὀριστικοῦ κειμένου ἐπὶ τοῦ θέματος «Ἀνα-
προσαρμογὴ τῶν περὶ νηστείας ἐκκλησια-
στικῶν διατάξεων συμφώνως ταῖς ἀπαιτή-
σεσι τῆς συγχρόνου ἐποχῆς».

β) στὸν διάλογο μὲ τοὺς Ἀντιχαλκηδονί-
ους, στὸν ὁποῖο ἡ σταθερὴ του τοποθέτηση
ἦταν ὅτι «χωρὶς πλήρη (ἐκ μέρους τῶν
Ἀντιχαλκηδονίων) ἀναγνώριση καὶ συνα-
ρίθμηση τῆς Δ' Συνόδου ἔνωση δὲν μπορεῖ
νὰ γίνῃ».

Σχετικὰ μὲ τὸ πρόβλημα τοῦ «Οἰκουμε-
νισμοῦ» σὲ σχετικὴ του εἰσήγηση στὴν Σύ-

2. Συνέντευξη στὸν Stephen Lloyd Moffett, στὸ
ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΛΕΤΙΟΥ, *Λογισμοὶ καὶ Ἀπολογι-
σμοί*, ἐκδ. Ἀκρίτας, σελ. 34.

νοδο τῆς Ἱεραρχίας (Ὀκτώβριος 2003) ἐτόνισε: «Διάλογοι καὶ ἐπικοινωνίες μὲ σχισματικούς, αἰρετικούς καὶ ἄλλοθρήσκους ἐπιτρέπονται ὑπὸ ἕνα ἄκρως ἀπαράβατο ὄρο: Μόνο ἂν σώζεται τὸ μήνυμα τῆς Μοναδικότητος τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας, ἢ ὅποια πραγματοποιεῖται μόνο μέσα στὴν ΜΙΑ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, πού ἱστορικο-δογματικά καὶ κανονικά τεκμηριώνεται ὅτι εἶναι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία μας».

Ὡς πολὺγλωσσος μετέφρασε πολλὰ βιβλία. Ἐκτὸς τῶν βίων καὶ τῶν διδασκαλιῶν πολλῶν ρώσων ἀσκητῶν (στάρετς) μετέφρασε α) π. Γ. Φλωρόφσκι: Ἀνατομία προβλημάτων τῆς πίστεως, ἀπὸ τὰ ρωσικά, β) Βλ. Λόσκι: Ἡ θεὰ τοῦ Θεοῦ, ἀπὸ τὰ γαλλικά, καὶ γ) ἀπὸ τὰ λατινικά: Διδύμου τοῦ Τυφλοῦ, Περί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, καθὼς καὶ πολλὰ κείμενα τοῦ ἁγίου Ἱερωνύμου καὶ τοῦ ἁγίου Αὐγουστίνου. Κορυφαῖο ἔργο του εἶναι Ἡ Ἐὐοικουμενικὴ Σύνοδος (Εἰσαγωγή-Πρακτικά-Σχόλια), τὸ ὁποῖο βραβεύτηκε ἀπὸ τὴν Ἀκαδημία Ἀθηνῶν.

Ὡς ἐπίσκοπος (ἐξελέγη στὴ Μητρόπολη Νικοπόλεως τὸ 1980) ἔθεσε κύριο στόχο του τὴν ἐξύψωση τοῦ κύρους τῆς ἱερωσύνης στὴν συνείδηση τοῦ λαοῦ. Σὲ συνέντευξή του τόνισε: «Κληρο χρειαζόμαστε. ΤΙΠΟΤΕ ΑΛΛΟ! Κληρο καλὸ! Ἄξιο τοῦ ὀνόματός του. Κληρο, πού θὰ μπορεῖ νὰ μαζέψει καὶ τὸ δεκαεξάχρονο ἀγοράκι, πού σὲ μιὰ ἀποθέωση τοῦ ὑποκειμενισμοῦ του, θέλει νὰ ἔχει γνώμη ἴση ἂν μὴ καὶ μεγαλύτερη ἀπὸ ... τὸν ἀπόστολο Πέτρο!»³.

Καὶ σὲ παρόμοια συνάφεια δήλωσε: «Πρώτη προτεραιότητα στὸν κληρικὸ εἶναι

τὸ πνευματικὸ του βάρους. Ἄν δὲν ὑπάρχει, τὰ παρατράγουδα εἶναι νομοτελειακὴ συνέπεια... Εἶναι πολὺ λυπηρὸ νὰ διαπιστώνεται ὅλο καὶ πιὸ πολὺ στὸν κληρο ἕνα καθαρὰ καριερίστικο ἐνδοκόσμιο φρόνημα»⁴. Γι' αὐτὸ καὶ στὴν ἐρώτηση: «Τί θὰ συμβουλευάτε ἕνα νέο ἐπίσκοπο;» ἀπάντησε: «Θὰ τοῦ ἔλεγα νὰ ἀσχοληθεῖ, ὅσο πιὸ πολὺ μπορεῖ, μὲ τὴν εἰς βάθος καλλιέργεια τοῦ κλήρου του. ΤΙΠΟΤΕ ΑΛΛΟ»⁵. Ζώντας πάντοτε ὑποδειγματικά τὴν μοναχικὴ του ἀφιέρωση ἐνέπνευσε, ἐνθάρρυνε καὶ στήριξε πνευματικά του τέκνα στὴν δημιουργία τῆς ἀνδρικής κοινοβιακῆς Μονῆς Προφήτη Ἡλία Φλαμπούρων (μὲ 25 μοναχοὺς) καὶ τῆς γυναικείας Μονῆς Ἁγίου Δημητρίου Ζαλόγγου (μὲ 12 μοναχές). Σχετικὰ μὲ τὸν ρόλο τῶν μοναχῶν ρωτήθηκε κάποτε: «Ὁ βαθμὸς ἀνάμιξης τῶν μοναχῶν στὴν κοινωνία ἀποτελεῖ σχέδιο ἢ ἀνάγκη;» Καὶ ἀπάντησε: «Ἀνάγκη εἶναι. Ὅχι φιλοτιμία μας. Ἀνάγκη γιὰ τὸν φωτισμὸ τοῦ λαοῦ. Στόχος μας δὲν εἶναι νὰ ἀποκτήσει τὸ μοναστήρι κοινωνικὴ προβολή. Τὰ πολλὰ ἀνοίγματα ὀδηγοῦν ἀργά, ἀλλὰ σταθερά, σὲ ἐκκοσμίκευση. Ἐμεῖς πρέπει νὰ ζοῦμε στὰ μέτρα, πού ἀπαιτεῖ ὁ Θεός. Ἐκεῖνος θὰ βρῆ τρόπους νὰ σώσει τὸν κόσμον Του, ὅτι Αὐτῷ μέλει περὶ ἡμῶν»⁶.

Θὰ προσέβαλλε ἴσως τὴν νημία του τὸ νὰ ἀναφέρουμε ... πόσους ναοὺς ἢ πόσα πνευματικὰ κέντρα ἔκτισε. Συχνὰ διακή-

3. Ἐφημ. Ἡ Ὁρθόδοξια, Ἀπρίλιος 1998.

4. Ἐφημ. Στῆλος Ὁρθοδοξίας, Ἰανουάριος 2001.

5. Συνέντευξη στὸν Stephen Lloyd Moffett, ὁ.π. σελ. 44.

6. Συνέντευξη στὸν Stephen Lloyd Moffett, ὁ.π. σελ. 49.

ρουττε: «Ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ στηρίζεται στὸν ἐντυπωσιασμό, ἀλλὰ στὴν ταπείνωση, τὴν σιωπὴ καὶ τὴν ἀφάνεια. Τὸ ἔργο τοῦ Χριστοῦ δὲν γίνεται μὲ ντόρο»⁷.

Κάνοντας ἀπολογισμό τοῦ ἔργου του καὶ ἀπαντώντας στὴν ἐρώτηση: «Ἐχετε ἡσυχὴ τὴν συνείδησή σας ὅτι πράξατε τὸ ἄριστο;», εἶπε ἐξομολογητικά: «Δὲν εἶχα ποτέ, καμμιά ἡμέρα, ἡσυχὴ τὴν συνείδησή μου ὅτι ἐπετέλεσα τὸ καθῆκον μου ὅσο ἔπρεπε.

Κάνοντας ἀπολογισμό τῶν ἔργων μου γιὰ τὸν Χριστό, βρίσκω ὅτι ποτὲ δὲν ἐξάντλησα γιὰ τὸ ἅγιο θέλημά Του ὅλες μου τίς δυνάμεις. Τὸν παρακαλῶ νὰ ἀναπληρώσει τίς ἐλλείψεις μου μὲ τὴν χάρι Του καὶ μὲ τὸ ἔλεός Του. Οἱ ἅγιοι ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος κάνουν ἀπολογισμό τῶν ἔργων τους, ἔλεγαν ὅτι αἰσθάνονται «δοῦλοι ἀχρεῖοι». Καὶ εἶχαν κάμει τόσα! Ἐγώ, τί νὰ εἰπῶ; Αἰσθάνομαι ἐντροπή, ὅταν τοὺς ἐνθυμοῦμαι»⁸.

Ἐκ τῆς Ἱερᾶς Μονῆς
Προφήτη Ἡλία Φλαμπούρων

Στὴ σύνταξη τῶν «Θεολογικῶν Χρονικῶν» συνεργάστηκαν ὁ Νικόλαος Ἀσπρούλης, ἡ Αἰκατερίνη Τσαλαμπούνη, ὁ Δημήτριος Πάλλης, ὁ Ὁμ. Καθ. Σταῦρος Καλαντζάκης καὶ ἡ Ἰ.Μ. Προφήτη Ἡλία Φλαμπούρων.

7. Ἐφημ. Νικόπολη, 20.5.2000.

8. Ἐφημ. Νικόπολη, 20.5.2000.